

Μὴ συγχωρεῖτε ποὺ ξεπέφτω σὲ πράγματ' ἀσχετα μὲ τὸν κύριον σκοπὸ τοῦ γραμματέου μου αὐτοῦ· ὅμως πάντα ὄχι τόσο ἀσχετα, ὅσο φαίνονται. Τελειώνω σημειώνοντας, πὼς ἔν εἶναι γραφτὸ, γλήγορα ἢ ἀργὰ νὰ ξαναθίσῃ σ' ἡμᾶς ἐδῶ δραματικὴ τέχνη ἀξία, — καὶ κάποια σημάδια ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια μᾶς λίνε πὼς δὲν πρέπει ν' ἀπελπιζώμαστε, — οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Τέχνης αὐτῆς, καὶ οἱ πῖο πρωτότυποι καὶ οἱ ἀγνότεροι ἀκόμα τῆς ρωμαϊκῆς ψυχῆς ἀντίπαλοι, θὰ εἶναι περισσότερο τοῦ Ἴψεν ἀπόγονοι, ὅσο δὲ θὰ εἶναι τοῦ Βερναρδάκη ἢ τοῦ Ραγκαβῆ.

Ὅλος δικός σας
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΡΕΙΣ ΩΔΕΣ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

I (Βιβλ. Α'. Ὠδ. γ')

Ὁ κυράβι, στοὺς γυαλοὺς τῆς Ἀθήνας
Τὸ Βεργίλιο χρωστᾶς, ποῦ τὸν ἑαφτό του
Φειδέφτηκε σὲ σένα. Κυβερνήτες σου
Νᾶχεις τῆ θεὰ τῆς Κύπρου τὴν ἀφέντρα,
Τὰδέροφια τῆς Ἑλένης —

Τὰ λαμπρὰ τᾶσιέρια — καὶ τὸν πατέρα
τῶν Ἀνέμων — ποῦ δέοντας τοὺς ἄλλους
Λυτὸν ν' ἀφήσει μόνον τὸ Ζέφυρο —
Ἄβλαβον παρᾶδωκε καὶ φύλαξέ μου
Σοῦ δέομαι τὸ φίλο,

Τὸ μισὸ μοιράδι τῆς ψυχῆς μου.
Ἐίχε ἰδρὶ καὶ τριπλὸ χαλκὸ στὰ στήθη,
Ὅποιος καρήνα ἀδύναμη στὴν ἄσπλαγχν
Θάλασσα πρωτόρριξε· καὶ μήτε ὁ Δίας,
Ποῦ μάχεται χονμῶντας

Τὸ Βορηᾶ, δὲν τὸν φόβισε, οὔτε οἱ Ὑάδες
Οἱ ἀχαμνές, κ' οὔτε ἡ μάνητα τοῦ Νότου,
Ποῦ στὸν Ἀδριᾶν εἶνε ὁ μεγαλείτερος
Ἄρχος, ποῦ φουσκώνει θέλοντας τὸ κύμα
Καὶ πάλι τὸ ἡσυχάζει.

πο τι ζω, γυ ρι ζω, χω ρι ζω,
η ζι να πε τα,
η ζι να ε φα γε τα ρο δα,
το ζυ μα ρι ζυ μω θη κε,
θα ψη θη, θα γι νη ψω μι,
θα το φα με.
η κο ρη ε κα νε γα ζι,
δη λα δη ψι λη ρα φη,
φω τι ζε με θε ε'
σ' α γα πω, σε τι μω.

ξυ λυ ξ
ξυ λα ξ
δο ξα ο ξω,
α μα ξι, α ξι νη, ε ξο γη,
ξε ρα, ξε νη, λο ξα, ξυ νω,
πο τε πα λε θα φε ξη,
α μα φε ξη, ο λη η γη γε λα,
το α μα ξι ε φε ρε ξε ρα ξυ λα.

θεος ς
θε ος ς
θε ος, νε ος, α γι ος, α ξι ος,
τι μι ος, πα να γι ος,
θε ος, πα να γι ος, α γι ος
α γι ος α γι ος κυ ρι ος ο θε ος.
ο θε ος με α γα πα,
νε ος α ξι ος, τι μι ος' ο α ξι ος,
νε ος ζη με τι μη.

(Ἀκολουθεῖ).

Θὰ φοβήθῃ τὸ σίμωμα τοῦ Χάρου
Ὅποιος μ' ἄβροχα ματια τὰ τεράστια,
Ποῦ κολυμποῦν σιές θάλασσες ἀγνάντεψε,
Κ' εἶδε τ' ἀγροικὰ νερὰ καὶ τις κακοῦργες
Τὲς ξέρες τὰ Κεραῖνια;

Ὁκεανὸ καὶ Γῆς, ποῦ ταίρια δὲν εἶνε,
Ὁ Θεὸς προνοῶντας, μὰ τοῦ κίκου,
Σεχώρισε. Τὰ πλοῖα τὰθεόφοβα
Πέρασαν τὴν ἄβαθῆ ρύχη, ποῦ οὔτε
Δὲν ἔπρεπε νὰ γγίξουν.

Τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, ποῦ κοιτάει
Νὰ ὑπομείνει τὰ πάντα, σ' ἀνομίες
Ἐμποδισμένες ρίχεται. Μὲ γέλασμα
Ἄπρεπο ἀποκότησε τὴ σιὰ νὰ φέρει
Στὸν κόσμο ὁ Προμηθεύς.

Μὲ τὴ σιὰ, ποῦ κρυφὰ τὴν εἶχε κλέπει
Στοῦρανοῦ τὰ λημέρια, ξυπλωθῆκαν
Στὴ γῆς φουσαῖτα θέρμες καὶ τὸ χίμασμα
Κι' ἀνοιξε τὸν κό τὸ βῆμα τοῦ Χάρου
Τᾶνάγκασμα, ποῦ ἐρχότου

Ὀρμηώτερα πρώτα. Νὰ πετάξει
Ἐδοκίμασε ὁ Δαίδαλος στὸν ἄδειον
Ἄερα μὲ φτεροῦγες ποῦ στάνθρωπινο
Γένος δὲν ἐδόθησαν τὸν Ἀδῆ ἐβιάσαν
Τὰ κόπια τοῦ Ἡρακλῆα.

Δυσκολόφραστο τίποτα δὲν εἶναι
Γιὰ τὸν ἀνθρωπὸν· οἱ ἄφρονες ζητοῦμε
Ὅς καὶ τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ μεγάλο μας
Κοῖμα δὲ θ' ἀφήκει, ὁ Δίας νὰ παραιτήσῃ
Τ' ἀπὺ τᾶστροπελέμι.

II. (Βιβλ. Α'. Ὠδ. ε')

Ποιὸ παιδάριο, Πύρρα, ραντισμένο
Μὲ μῦρα λυωτά, στὴν ἀκριβή
Τὴ γράβα, μέσα σᾶφτονα
Ροδόφυλλα, τᾶδύνατο,
Σὲ ζουπίζει; — Στὸ σιόλισμα
Ἀπλῆ, γιὰ ποιὸν τὴν ὀλόξανθη

Κόμη σου χτενίζεις; — Ὁφον, πόσες
Φορὲς ὡς κ' ἐκεῖνο τῶν θεῶν
Τὴν ἀλλαγμένη βούληση
Καὶ τὴν ἀπάτη σου κλαίοντας
Θένα σαστίζει ἀμάθητο
Στᾶνεμοφούσκωτα κύματα!

Ἀφτό, ποῦ σὲ χαιρεῖται γιὰ τᾶρω,
Ἐλπίζει ἐφοκόλοιστο, χροσῆ,
Ἄδειανὴ νᾶσαι πάντα,
Τρουφερῆ νᾶσαι πάντα,
Λέγοντας πὼς ὁ Ζέφυρος
Δὲν εἶνε πλάνος. Κακότυχος

Ποῦ ἐσὸν ἀδοκίμαστη θαμπώνεις! —
Θὰ δείχνει μὲ πλάκα ἀφιερωμοῦ
Τοῖχος ναοῦ πὼς κρέμασα
Βρεμένα τὰ ρούχα μου
Γιὰ τὸ μεγαλοδύναμο
Θεῦ, τὸν ἄρχο τῆς θάλασσας.

III. (Βιβλ. Α'. Ὠδ. η')

Πέζ, Ἀυθία, σ' ὀρκίζω σ' ὄλους τοὺς ἀθάνατους,
Γιατὶ τὸ Σύβαρη μὲ τὰ χᾶδια τόσο
Ἄνυπόμονα ἀφάνισες; — Τ' Ἄρη γιατί
Νὰ μισεῖ τοὺς κᾶμπους τοὺς ἀνοιχτούς, ἐνῶ
Νὰ βαστᾶ τοὺς μποχοὺς καὶ τοὺς ἡλιους τοὺς;

Καὶ γιατί μὲ τοὺς ἄλλους ὀρόλικους σιᾶλογο
Πλιά δὲ γυμνάζεται, σὰ στρατιώτης ποδνε;
Τοῦ Γαλάτικου αἰμοῦ τὸν τὸ στόμα γιατί
Μὲ δοντᾶτο γκέμι δὲ χαλινώνει καὶ φοβάται
Τὸ κορμί του μὴ γγίξει τὸν Τίβερεη;

Τί ξεφεύγει τὸ λάδι χειρότερα ἀπὸ τῆς ὀχιάς
Τὸ αἷμα; — Πρόσινες πλιά δὲν ἔχει βοῦλες
Στὰ βραχιόνια ἀπὸ τᾶματα, ἀφτὸς ποῦ
Ἐπερνοῦσε ρίχροντας τὸ κοντάρι καὶ τὸ δίσκο
Τὰ σημάδια καὶ δόξες ἐκέρδαινε.

Καὶ γιατί κρουφροστέκει κρουμμένος, ὡς ἔμενε,
Κι' ὁ γιὸς τῆς Θεΐδας τῆς θαλάσσιας, δταν
Ὁ χαμὸς τῆς Τεωάδας ἐξέγανε
Γιὰ νὰ μὴν τὸν ρίξουν σὲ φοινκὰ καὶ σιὰ φιν-
Τῆς Λυκίας τᾶντοῖκια φερσίματα;
Κ. ΘΕΩΤΟΚΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Ἀπὸ τοὺς γύμους τῶν ρυθμῶν. — Ἀλμπρου Ἀστέρη.

Σταματῶ στὸν πρόλογο τοῦ Παλαμᾶ. Γράφει: «Ἄν εἶναι γραφτὸ νὰ ξαναζήσουμε, πρώτα ἐπ' ὄλα μὲ τὸ τραγοῦδι θὰ ξαναζήσουμε, καὶ στὸ τραγοῦδι κῆσα». Κάτι παρόμοιο ἐνοοῦσε κι ὁ Carlyle ὅταν ἔλεγε πὼς ἔτι κύριο ζῆ μέσα μας καὶ δυνατὸ καὶ γεμάτο σὰν τραγοῦδι φανερώνεται καὶ σὰν τραγοῦδι ἐνεργεῖ. Εἶναι νόμος σημαντικός. Ὅσο φᾶνουμε σὲ ὄργανισμό πῖο ψηλὸ καὶ πῖο συναρμοσσημένη συνείδηση τόσο πῖο ἀκέρια καταλαβαίνουμε τὸ ρυθμὸ τῆς ζωῆς. Καὶ πάλι ὅσο πῖο στοχαστικὰ μελετᾶ κανεὶς τῆς ρυθμικῆς παραβολῆς τόσο πῖο ἀποφασιστικὰ ζυγώνει στὸ συμπέρασμα πὼς ὁ ρυθμὸς εἶναι ἡ μεγάλη ἀλήθεια τῆς ὕλης — νόμος ἀκάνθηστος τῆς μηχανικῆς ποῦ κυβερνᾶ τῆς ἀνόργανες κοσμογονίες καὶ συνταιριάζει τῆς πολὺπλοκες ζωντᾶνιες τοῦ συνειδητοῦ κόσμου. Ἐχει παρατηρηθῆ πὼς ἦχοι καὶ χρώματα, μαγνητικῆς καὶ χημικῆς δυνάμεις, φυσιολογικῆς ζετυλιζιῆς καὶ ψυχολογικὰ συστήματα, ὅλα ἔχουνε τὴν πηγὴ τους ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀρχέγονο μηχανικὸ ρυθμὸ. Μὲ τῆς ἀνάλυσης τῆ βοήθεια βρίσκει κανεὶς τὸ ἴδιο νομοθετικὸ καταστάλαγμα στοὺς ἐγκεφαλικούς συνταιριασμούς τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας καθὼς καὶ στῆς κοσμικῆς ὀρμῆς ποῦ κανονίζουν τὰ αἰθερολαμνα ταξίδια τῶν ἀστρων. Καὶ τὸ μάτι ποῦ ἔμαθε νὰ ξεδιαλῆν τὸ περαστικὸ ἀπὸ τὴν κατηγορηματικὴ οὐσία βλέπει καὶ παρακολουθεῖ τοὺς σύγκαιρους παραλληλισμούς ποῦ σὰ γύροι ρυθμῶν ἀντιφωνοῦν αἰώνια μέσα στῆς μορφῆς τῆς παντοκρατορίας ὕλης.

Τέτοια εἶναι κ' ἡ δουλειὰ τοῦ ποιητῆ. Ν' ἀκούη τοὺς ἀντίπαλους καὶ ν' ἀδερφῶνῃ τοὺς ρυθμούς. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἄρα ἀυτὴ ἀντίληψη πρέπει νὰ σωματωθῆ μὲς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς κοινωνίας ποῦ κυκλῶνει καθένα χωριστὰ ποιητῆ. Κι αὐτὸ μᾶς φέρνει σὲ πίζουλο πρόβλημα — πότε στέκει ὠφέλιμο κ' ἐρχεται δικαιολογημένο τὸ τραγοῦδι τοῦ τραγοῦδιστῆ καὶ πῖο γενικὰ καθὲ λογιῆς ἔργου τῆς τέχνης.

Ἐῖπαμε πὼς εἶναι ἀντίπαλος ἡ τέχνη — ἀντίπαλος ἔργων, ἀντίπαλος παράδοσης. Ἐργῶν ὅταν ἀντιφεγγίει τὴ ζωὴ ποῦ γύρω περίγυρα ἀντρεῖεῖται καὶ δυνατοσκοπιέται — παράδοσης ἄμ' ἀναρροεῖ σὰ νοσταλγία περασμένου καιροῦ ποῦ δοξάστηκε ἢ ποῦ εἶτανε ἀγαπητός. Κ' ἴτει κάποτε οἱ τεχνίτες ὀνομάζονται: Τιτζιάνοι, Φειδίες, Ρωμανοὶ Μελωδοῖ.